

סימן קצב

דין תבעוה לינשא לגבי הפסק טהרה וז' נקיים

נדה סו. – אמר רבא תבעוה לינשא ונתפייסה צריכה שתשב שבעה נקיים (רש"י: שמא מחמת תאות חימוד ראתה דם¹ [ולא הרגישה בו]) ... ל"ש גדולה לא שנא קטנה.

רשב"א: אינה צריכה לא הפסק טהרה ולא בדיקה בימי הספירה כלל, אלא כל שממתנת שבעה ימים אחר התביעה הרי זו טובלת וטהורה, שהרי זו לא ראתה כלל ודי לך אם אתה חושש שמא ראתה ופסק הדם מיד ולא שתאסור אותה כרואה ודאית שמעינה פתוח, דאע"פ שאמרו צריכה שתשב ז' נקיים, לא נקיים ספורים לפנינו כשאר נקיים דזבה דעלמא, אלא כל שלא הרגישה בדם תוך ז', נקיים קרינן בהו.

רמב"ן ע"פ ב"י: אינה צריכה ה"ט, משום דרואה מחמת חימוד מועטת היא ובודאי שהפסיקה בטהרה. ומיהו כיון דנקיים בעינן צריכה לבדוק תוך השבעה בדיקה אחת.

רא"ש, רמב"ן ע"פ ב"ח: אינה צריכה הפסק טהרה אבל צריכה בדיקה כל שבעה, והטעם דחיישינן בכל יום שמא תראה דיותר שהיא קרובה לזמן החופה יותר לבה הומה ומשתאה ותדיר חיישינן שמא מחמת חימוד תראה (והראיה דבימי רבא עדיין לא פשטה חומרא דר' זירא דז' נקיים כמ"ש רבא בעצמו ב-סו. "היכא דאחמור אחמור וכו"ו וע"כ ז' נקיים דרבא הוא משום שמא תראה באותן הימים מחמת חימוד), וכתב הב"י דגם לשיטת הרא"ש בדיעבד בפעם אחת שבדקה בתוך ז' סגי דלא עדיפה מרואה ודאית.

ר"ן בשם איכא מ"ד: צריכה ה"ט ובדיקה בימי הספירה כאשה הרואה דם ודאי.

שו"ע ורמ"א פסקו כדעת הרא"ש.

והרמ"א הביא את דברי הב"י בדיעבד אם לא בדקה עצמה רק פעם אחת תוך שבעה סגי. וכתב הש"ך דאע"ג דק"ל לדין (בניגוד לרא"ש בסימן קצ"ו) ברואה ודאית דלא סגי בדיעבד אלא בבדקה ביום הראשון וביום השביעי, נראה דהכא שאני כיון דלא ראתה ודאי אז עדיף טפי).

רש"ל, ש"ך: האידנא נהגו לכתחילה להפסיק בטהרה אף לבתולה.

תוה"ש ביאר הטעם דאם מדובר בגדולה מסתמא ראתה פעם ועדיין היא טמאה כנדה גמורה דמסתמא לא ספרה ז' נקיים כיון שהיא פנויה – א"כ צריכה ז' כנדה גמורה, משא"כ בזמן הש"ס דמסתמא טיהרה עצמה אף בפנויה משום טהרות.

פת"ש הביא דאף אם היא זקנה ומסולקת דמים צריכה לישב ז"נ. [בשו"ע כתב "בין גדולה בין קטנה"]

ראבי"ה: אם אמרה ברי לי וגם בדקתי עצמי ביום התביעה ולא ראיתי – לא צריכה ז"נ ותיבעל לאלתר. **ב"י:** סברה זו דחווה כל הפוסקים, ואין לסמוך על דבריו. וכ"פ שו"ע א

חו"ד: מ"מ נראה דאם היה לה מוך דחוק ברחמה כל שעת התביעה - ודאי דלא חיישינן.

¹ ראשונים: דם חימוד טמא מצד עצמו. דעה בר"ן: דם חימוד עצמו טהור, אלא שחיישינן שמא נתערב בו דם נדה ג"כ.

הקושיה ביהודה ותמר ובוועז ורות

מדוע ביהודה ותמר ובוועז ורות לא המתינו שבעה נקיים אחר שנתפייסו ביחד לישא זה את זו?

ט"ז (תירוץ ראשון): לדעת הרב המגיד הדין של ראיית דם חימוד הוא מדרבנן (שהרי מן התורה מותרת גמורה דאפילו ראתה בלא הרגשה מן התורה אינה טמאה כ"ש זו שלא מצאה אפילו אתם) – ולכן לא קשה מתמר ורות מכיוון שבזמן יהודה ובוועז עדיין לא היתה גזירה זו (וגזרו גזירה זו באותה שעה שגזרו על כל דין כתמים דאסרו ראייה בלי הרגשה וכו').

ט"ז (תירוץ שני): כיון דמיד שנתפייסו יהודה ובוועז כבר היו עמהם במטה אז אין חשש לדם חימוד דהוי ליה כמי שיש לו פת בסלו (ובחו"ד כתב שזה דחוק דאין שום סברא לחלק בין זמן מועט לזמן מרובה).

ח"ד (תירוץ ראשון): לא חשו חז"ל אלא רק בחימוד של נישואין ("תבעוה לינשא"), שחימוד גדול יש במה שיקרא לה שם נשואה שיותר ממה שהאיש רוצה לישא אשה רוצה לינשא דטב למיטב טן דו, אבל לביאה של זנות אין לה חימוד אלא רק כמו חימוד של כל ביאה.

וכתב ע"פ זה חידוש דאפילו לדעת הרמ"א בסעיף ב אין צריכה לבדוק עצמה רק עד שעת הנישואין אבל אחר הנישואין אם לא בעל תיכף אין צריכה בדיקה בימים שבין הנישואין לבעילה.

אך בלחם ושמלה כתב דהחימוד הוא משום תשמיש ראשון וע"כ אף אחר הנישואין צריכה לכתחילה לבדוק עצמה עד שתבעל.

ח"ד (תירוץ שני): אף דלא קימ"ל כראב"ה דמועיל בדיקה, מ"מ אם היה לה מוך דחוק ברחמה כל שעת התביעה ודאי דלא חיישינן, דאי הוי דם, על המוך איבעי ליה לאישתכוחי, וא"כ אפשר דתמר ורות היה להן מוך דחוק מקודם.

תוה"ש: "ולפי מה שכתבתי לעיל סימן קפ"ג סק"ד דהטעם דבפנויה נדה צריכה שבעה היינו לפי שעכשיו כזבה גדולה שוינהו חכמים על כן אין חילוק בין פנויה ונשואה להצריך שבעה נקיים מה שאין כן מדין תורה אין להצריך שבעה נקיים בפנויה רק בנשואה מפני שרגיל וקץ צריכה המתנת שבעה – ואם כן תמר ורות שהיתה פנויה היתה מותרת לטבול מיד באותה שעה שבאותו זמן עדיין לא שוינהו כזבה גדולה".

תבעוה לינשא – מתי סופרת השבעה נקיים?

רשב"א, ה"ה, ר"ן, טור: ראשונים אלו כתבו לגבי הדין של תבעוה לינשא שלא מדובר שתבעוה לינשא לאחר י"ב חודש שזמנה רחוק ואינה חומדת בכך, אלא מונין לה משעה שמכינים צרכי חופה או שהיא סומכת בדעתה ומכינה עצמה לחופה אע"פ שלא נתקדשה עדיין – ומשמע מכך שאין צריכים שיהיו אלו הז' ימים סמוכים לחופה, וגם אם לא תבעל אין צריכה לבדוק עצמה כל יום עד הבעילה, והיינו מטעם דכיון שישבה ז' נקיים בזמן שהתחילה כבר ההכנה לחופה שהוא זמן עיקר החימוד הרי היא בחזקת טהרה ואח"כ אין עוד חשש כי כל החשש הוא רק בזמן עיקר החימוד.

מרדכי והגה"מ בשם רשב"ם, רוקח, ר"מ: בעיני ז' נקיים סמוך לבעילת מצוה, וכתב **המרדכי** - דהאידינא שהנשים שלנו טובלות ביום ד', אע"ג דלא יכנסו לחופה עד מוצ"ש, הוא משום דמתחילה היה המנהג שבתולה נשאת ליום הרביעי וצריך ז' נקיים קודם יום רביעי, משמע דהרחקה כזו של ג' ימים הוא מתיר אף לכתחילה, וכתב עוד **הגה"מ** - דאם לא תבעל במוצאי שבת, יש לה לבדוק עצמה בכל יום עד בעילת מצוה, דלעולם משתבעוה לינשא איכא לספוקי דילמא חזיא מחמת חימוד עד שתבעל,³ וכתב **הב"י** - דכל זה לכתחילה, אבל בדיעבד בבדיקה אחת תוך שבעה סגי לה, דלא מחמירין בה בדיעבד טפי מנידה ודאית.⁴

וכ"פ רמ"א

מתוך לשון הרמ"א:

... והמנהג לטבול הכלה ליל רביעי אע"פ שלא תבעל קודם מוצ"ש ...

סד"ט: לכאורה משמע מלשון הרמ"א דאם אינו אלא ד' ימים בין טבילה לבעילת מצוה אינה צריכה לבדוק תוך ימים אלו, אבל **הב"ח** כתב דאפילו היכא דליכא אלא יום אחד בין טבילה לבעילת מצוה צריכה שתבדוק עצמה אלא דיותר מזה אין מרחיקין על סמך הבדיקה אבל כל שאינו אלא ד' ימים בין טבילה לבעילת מצוה סמכינן לכתחלה על הבדיקה לפי המנהג.

סד"ט: לאו דוקא ליל ד' אלא כל זמן שאין יותר מן ד' לילות סמוך לבעילת מצוה שפיר דמי.

הריב"א סובר דהא דתבעוה לינשא ונתפייסה צריכה לישוב ז"נ, הני מילי כגון שקידשה ורוצה מיד לישאנה, אבל אם קידשה מקודם הרבה ולאחר הקידושין חודש או אפי' ז' ימים תבעוה לינשא כיון דיודעת בו כבר לא מחמדא והיא מותרת לינשא לו מיד.

והראשונים לא סוברים כך, ואין לסמוך בזה על דברי ריב"א. (ב"י)

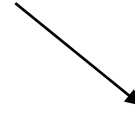
² אך הדרישה הבין ברשב"א שסובר כשיטה השניה.

³ מלשון **הרא"ש** (שבתחילת הסיכום לסימן זה) משמע גם שסובר שצריכה בדיקה כל יום גם אחרי הז' נקיים. אך בריטב"א כתב בלשון זו "שבעה ימים אלו מונים משעה שמכינים צרכי סעודה, דההיא שעתא מיחמדא ביותר, ואין צריך להחמיר יותר, שאם תאמר סמוך לביאה חוזרת ומחמדת, אם כן אין לדבר סוף", ואולי גם שיטת הרא"ש אפשר לבאר כך.

⁴ אם עברו עליה אחר הז' נקיים ז' ימים בלא בדיקה: **תו"ד** – מותרת. **סד"ט** – אסורה.

ספרה שבעה נקיים ודחו הנישואין

כתב המרדכי שהר"מ דקדק מלשון רשב"ם דאם דחו הנישואין מחמת איזו סיבה אע"פ שישיבה ז' נקיים - צריכה לחזור ולישב ז' נקיים כשיתפשרו וישלימו יחד ודעתם לעשות הנישואין (משום דכיון שדחו הנישואין לא מסקא אדעתא דהנך ז' נקיים). **וכ"פ שו"ע ג**

אך אם הכלה המשיכה לבדוק את עצמה עד התאריך החדש:

מהרי"ק: הבדיקה לא מועילה, כיון שדחו הנישואין אינה נוהרת יפה. **וכ"פ רמ"א**

דעה המובאת במהרי"ק: הבדיקה כן מועילה.

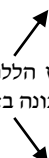
• אם הדחיה מזמן קביעות הראשון והקביעות לזמן השני הכל היה באותו מעמד ועסוקים באותו ענין:

הלבוש: צריכה לישב ז' נקיים מחדש, כיון שהסיחה דעתה מזמן הראשון חוזר החימוד להתעורר פעם שנית סמוך לזמן האחרון.

ב"ח, ש"ד, ט"ז: לא צריכה לישב עוד ז' נקיים, דכיון שיודעת מיד התאריך החדש חוששת לז' נקיים הראשונים ואסקא אדעתא ונוהרת יפה בבדיקותיה [וגדולה מזו כתב הב"ח דהיכא דהדחיה והקביעות היו הכל ביום אחד בין בדיקת שחרית וערבית, אפי' דחה בסתם מתחלה וחזרו ונתפשרו, כיון דהבדיקות היו בשעה דאסקא אדעתא יפה אינה צריכה לחזור ולמנות ז"נ ואין להחמיר כי אם בעומדת יום או יומיים בדיחוי].

אך כתב חו"ד שאם נדחו הנישואין לזמן רחוק באופן שנתבטל הכנת הנישואין וצריך הכנה חדשה, אפילו אם נקבע מיד - צריכה ז"נ מחדש, דאין סברא דאם קבעו הנישואין מחדש עד אחר י"ב חודש שלא תהא צריכה להמתין אח"כ.

ולפי דברי הט"ז הללו יוצא שהשו"ע דיבר רק כאשר הסכימו שני הצדדים שלא תהיה החתונה בזמן המוגבל כלל, ולא הגבילו שום יום.

• **ט"ז**: אפילו אם החתן גומר ואומר שאינו רוצה לישאנה מחמת שלא סלקה נדונייתו וצד הכלה רודפים אחריו בדין ובפשר לפתותו עד שנתפתה להם - אע"פ שזה נמשך יום או יומיים לא מקרי זה דחיית הנישואין דהכלה סומכת דעתה תמיד באותו זמן שיתפתה החתן בכך, **ורק אם** שני הצדדים הסכימו שלא לישא זה את זה, אפילו אם אחר יום או יומיים חזרו וקבעו החתונה, צריכה ז' נקיים מחדש.

- אם לא בא החתן ליום שנקבע לחתונה מחמת אונס ולמחרת בא שליח מהחתן שאמר שהיה לו אונס בדרך ומיד יבוא תוך יום או יומיים ונדחתה החופה בכמה ימים:

ט"ז : צריכה ז' נקיים מחדש, דכיון שלא בא ליום שנקבע ודאי מסופקת בדעתה, דכל הדרכים בחזקת סכנה ושמא יש סכנה שלא יבוא כלל או שאינו חפץ בה, ואחר שנודע לה שהוא בה, ודאי הוה חימוד חדש.

משאת בנימין, ש"ד : לא צריכה ז' נקיים מחדש אפילו לא בדקה עצמה בימים שבינתיים אם לא עברו עליה ז' ימים בלא בדיקה, דמאחר דלא דחו הנישואין אלא שמחמת איזה אונס נתעכב הדבר ודאי לא נתיאשה מן הז"נ הראשונים וסמכה דעתה שיבוא החתן אחר יום או יומיים ויהבא אדעתא שתהיה נקיה ושלא תבוא לידי חשש חימוד (והוסיף הש"ך דאין להחמיר בדינים אלו דבלא"ה הרבה פוסקים סוברים דאינה צריכה ז"נ וגם בדיעבד סגי בבדיקה אחת תוך שבעה לכו"ע וגם כל עיקר דין זה הוא מדבריהם).

סד"ט, תוה"ש : יש להורות שתבדוק עצמה באותה שעה שבא השליח [וזה כראבי"ה (שבתחילת הסיכום לסימן זה) ויש לעשותו סניף לשאר צדדי היתר בנדון זה], והוא כעין פשרה בין הדעות.

- **ט"ז :** אם מתוך הקטטה נתפרדה החבילה ובאותו מעמד הסכימה הכלה לישא איש אחר ונכנסה לחופה מיד באותו היום – פשוט לכו"ע דהו"ל תביעה חדשה ממש ואפילו בדקה עצמה ומצאה טהורה צריכה ז' נקיים מחדש דאיכא כאן חימוד חדש מאיש אחר (וכתב החת"ס דאפילו לא נעשה הענין מתוך קטטה אלא סתם נתרצו להחליף החתן בחתן אחר הדין כן, דכיון שנתחלף בגוף אחר הוה חמדה חדשה לגמרי).
ואפילו אם אחרי ההסכמה לחתן השני חזרה לחתן הראשון - ג"כ צריכה ז"נ מחדש כיון דאפסקה אחר בינתיים.

איסור ייחוד

בתבעוה לינשא ועבר וכנסה לפני שספרה ז"נ

(וכן בחתן שפירסה כלתו נדה קודם שבא עליה)

רשב"א, טור ועוד: אם תבע אשה לינשא ונתפייסה דצריכה לישב ז' נקיים – אם עבר וכנסה תוך זמן זה דינו כדין חתן שפירסה אשתו נדה קודם שבא עליה ולא יתייחד עמה אלא הוא ישן בין האנשים והיא ישנה בין הנשים (בין אם הוא ת"ח או ע"ה). **וכ"פ שו"ע ז**

"אם עבר וכנסה":

דגו"מ: מלשון זה משמע **דלכתחלה אסור** לישא אותה אחר שנתפייסה קודם שספרה ז"נ אע"פ שלא יתייחד עמה אלא בעדים... **ובראב"ן כתב** שזה שאמרו תבעוה לינשא צריכה ז"נ הינו עצה טובה קמ"ל כדי שיוכל לבוא עליה בלילה ראשונה, אבל אם רצה לישא ותספור ז"נ **רשאי**, וכדאי הראב"ן לסמוך עליו.

שיטת הרמב"ם לגבי ת"ח:

ה"ה והראב"ד כתבו דשיטת הרמב"ם **דת"ח מותר להתייחד עמה** כי הוא יודע שהוא אסור לבוא עליה, וע"ה אסור.

והב"י כתב דגם שיטת הרמב"ם שלת"ח **אסור להתייחד עמה**, אלא שהרמב"ם שאוסר לשאת אשה נדה אע"פ שהיא תישן בין הנשים וכו' סובר שבתבעוה לינשא **מותר לת"ח** לישא אותה אע"פ שעדיין לא ספרה והוא שישן האיש בין האנשים וכו' והקילו בזה כיון שאינה אסורה מהתורה ודוקא לת"ח שידע שהיא אסורה וכו' ולא יקרב.

כמה משמרות צריך?

רא"ש: לא צריך שתי משמרות, אלא הוא בין האנשים **או** היא בין הנשים.
ראב"ד, רשב"א: צריך שתי משמרות, הוא בין האנשים **ו**היא בין הנשים.

זמן איסור הייחוד:

רא"ש, רז"ה: אסור גם **ביום**.

ראב"ד, רבינו ירוחם: אסור רק **בלילה**.

רמ"א:

י"א שאסורה ליחד עמו ביום, כמו בלילה, וא"צ להיות שתי שמירות, רק הוא בין האנשים או היא בין הנשים (**רא"ש**).

וי"א דבלילה צריך שתי שמירות, וביום מותר להתייחד, (**הראב"ד**).

והמנהג ליקח קטן אצל החתן וקטנה אצל הכלה, ואין מתייחדין **ביום** בלא קטן **או** קטנה.

כתבו ב"ח וש"ך דהיינו בקטן וקטנה שידועים טעם ביאה ושאין מוסרים עצמם לביאה, **ובתוה"ש כתב** דאולי אף במוסרים עצמם לביאה.

הרמ"א סובר שמספיק (בלילה) אחד לחתן ואחד לכלה,
ומהשו"ע משמע שצריכים שני שומרים לכל אחד. (דרכי טהרה)

מקום איסור הייחוד:

רשב"א (ע"פ ב"י): כל זה דוקא שהיו ישנים בבית אחד, אבל אם הם ישנים בשני בתים החתן בבית אחד והכלה בבית אחר - אין שום אחד מהם צריך שומר. [וע"פ זה פסק הרמ"א: "ואם אינם ישנים בחדר אי אינן צריכים שימור כללי"]

בחור שנשא בתולה והיתה טהורה ושהה עמה כמה לילות ולא בא עליה ופירסה נידה:

תה"ד: הורה אחד מן הגדולים שאסור להתייחד עמה הואיל ולא בעל עדיין [כסתם לישנא דתלמודא כתובות ד. דאמר שאם בעל אין צריך שמירה], וחד מרבנותא התיר משום דכיון דחזינן דלא תקיף יצריה באשה זו בשעת החופה ולא בא עליה אע"פ שהיתה ראויה לו - לא חיישינן לייחוד דידיה דוודאי לא יעבור דלא תקיף יצריה [ומה שנאמר בגמרא "בעל" היינו ראוי לבעול], והכריע תה"ד כמתיר והמחמיר תבוא עליו ברכה.

רמ"א פסק כהכרעת תה"ד (דמותר והמחמיר תבוא עליו ברכה).

ט"ז פסק דמדינא אסור להתייחד עמה. [דראיית תה"ד היא משור וסתם שור בחזקת שאינו נוגח משא"כ הכא דסתם אדם יצריה תקיף עליה ולא מוקים אנפשיה וכו' - אך בש"ך כתב דראיית תה"ד נכונה דהכא נמי סתם בני אדם בחזקת כשרות]

ש"ך פסק דהאידינא אסור להתייחד עמה, כיון דהאידינא המנהג הוא שלא לבעול רק אחר ב' או ג' ימים אחר הנישואים (אע"פ שהוא מנהג של שטות ונכון לבטלו) וע"כ הא דלא בעל תחילה היינו משום המנהג ולא משום דלא תקיף יצריה וע"כ ודאי דצריך שימור ואסור להתייחד (ויוצא דבכל מקרה שיודעים שלא בעל בגלל איזו סיבה חיצונית אסור להתייחד עמה).

בחור, אלמן, בתולה, אלמנה:

רמ"א:

ואין לחלק בזה בין בחור לאלמן (ש"ך: דלא תימא דבאלמן שבעל כבר לא תקיף יצריה קמ"ל) או בתולה לאלמנה. (ש"ך: כלומר דגם בבתולה אחר שבעל בעילת מצוה מותר לייחד אע"פ שלא ראתה דם נדות דדם בתולים חמיר ליה כמו דם נדות, וזהו דעת הרא"ש דלא כרמ"ה)

מחזיר גרושתו:

- **שו"ע ה:** מחזיר גרושתו - צריכה לישב ז' נקים.
- **ט"ז:** נראה דאם עבר וכנס תוך זמן דאין צריך שמירה כיון דכבר בעל כשהיתה אשתו בפעם הראשון לא תקיף יצריה עכשיו כ"כ ואין צריך שמירה.
- **רעק"א התלבט** האם כשנשא כדן את גרושתו וקודם ביאה פירסה נדה - האם מותרת ביחוד ללא שמירה או לא.